אמרי נועם

פרשת וישלח

שבת שלום ומבורך

י"ח בכסלו | תשפ"ז | 28 בנובמבר 2026

רוצים לקבל את העלון בדואר האלקטרוני?

זמני השבת

עיר	הדלקת נרות	צאת שבת
ירושלים	15:55	17:14
תל אביב	16:18	17:16
חיפה	16:04	17:13

עיון בפרשה

למה ביקש יעקב להפריד בין העדרים?

כשיעקב שולח לעשו מנחה, הוא מוסר כל עדר לרועה משלו ומבקש מן הרועים: "וְרָוַח תָּשִׂימוּ בֵּין עֵדֶר וּבֵין עֵדֶר" (בראשית לב, יז). מה מוסיף הרווח למתנה?

רש"י מסביר שיעקב רצה להגדיל את המנחה בעיני עשו. אילו הגיעו כל העדרים יחד, היה עשו סוקר את כולם במבט אחד. כעת, אחרי שכבר ראה עדר שלם וקיבל אותו במתנה, נשא שוב את עיניו והנה עדר נוסף מתקרב. כך יכול היה להעריך כל עדר בפני עצמו.

רבי יהודה הלוי בספר הכוזרי (מאמר ג, יז) מלמד שגם בהנאות היום־יום יש ערך לרגע שלפני הקבלה. כשאדם צמא ומברך "שהכול נהיה בדברו", יש לו רגע לחוש עד כמה הוא זקוק למים ולהכיר במי שנתן לו אותם. כשהוא שותה, ההכרה הזאת מוסיפה לשמחתו.

<u>מעובד מתוך מאמר לפרשת וישלח באתר "אמרי נועם".</u>

"יש לי רב" או "יש לי כל"? מי באמת עשיר?

לפרשת השבוע
הרב ראובן קוקלין

"איזהו עשיר? השמח בחלקו" (אבות ד, א)

כשיעקב ועשו נפגשים בפרשת וישלח, יעקב מבקש מאחיו לקבל את המנחה ששלח לו. עשו מסרב תחילה ואומר: "יֶשׁ לִי רָב, אָחִי, יְהִי לְךָ אֲשֶׁר לָךְ" (בראשית לג, ט). יעקב מפציר בו: "קַח נָא אֶת בִּרְכָתִי אֲשֶׁר הֻבָאת לָךְ, כִּי חַנַּנִי אֱלֹהִים וְכִי יֶשׁ לִי כֹּל" (שם, יא).

עשו אומר שיש לו די ומבקש מאחיו להשאיר את המנחה בידיו. יעקב מזכיר את מה שיש לו דווקא כשהוא מפציר בעשו לקבל אותה. מה בין "יש לי רב" ל"יש לי כל"?

לדעת הכלי יקר, עשו ביטא בדבריו את חוסר ההסתפקות שלו: יש לו הרבה, ובכל זאת הוא רוצה יותר. לעומתו, יעקב, שאמר "יש לי כל", ביטא בכך שהוא שמח במה שיש לו ואינו זקוק לדבר נוסף.

כך אפשר להבין את דברי בן זומא בפרקי אבות: "איזהו עשיר? השמח בחלקו". מדוע אדם כזה נקרא עשיר, גם אם רכושו מועט? מפני שלא חסר לו דבר. לעומתו, מי שיש לו הרבה, אבל מרגיש שאין לו די כל עוד לא השיג יותר, ממשיך לחיות בתחושה של חיסרון.

בפירושו לפסוק "וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה" כותב הגר"א: "ובטחון וההסתפקות המה כללים לכל המידות" (אדרת אליהו, חבקוק ב, ד). אפשר להבין מדוע הגר"א מזכיר את שתיהן יחד: כשאדם בוטח בה' שיספק לו את צרכיו, הוא יכול להאמין שמה שה' נתן לו הוא החלק הנכון לו כעת. הביטחון הזה מאפשר לו להמשיך להשתדל בלי לדחות את שמחתו עד שישיג את מה שעוד חסר לו.

וזה מה שמתגלה בסדר דבריו של יעקב: תחילה "כִּי חַנַּנִי אֱלֹהִים", ורק אחר כך "וְכִי יֶשׁ לִי כֹּל". דווקא מפני שיעקב רואה במה שיש לו מתנה מאת ה', הוא יכול לומר בלב שלם: "יש לי כל".

החובה להודות

״קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים״ (בראשית לב, יא)

עשרים שנה עבד יעקב אצל לבן. קודם שנפרד ממנו, הזכיר לו מה עבר עליו בשנים ההן: ״הָיִיתִי בַיּוֹם אֲכָלַנִי חֹרֶב וְקֶרַח בַּלָּיְלָה, וַתִּדַּד שְׁנָתִי מֵעֵינָי״ (בראשית לא, מ). לבן אף שינה שוב ושוב את שכרו. ובכל זאת, כשיעקב עומד בתפילה לפני ה׳, הוא אומר: ״קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדֶּךָ״ (בראשית לב, יא). הרמב״ן מפרש שיעקב ראה את עצמו קטן מכדי להיות ראוי לכל החסדים האלה. יעקב לא שכח מה עבר עליו אצל לבן, אבל גם הקושי לא הסתיר מעיניו את הטובה שעשה עמו הקב״ה. הכרת הטוב אינה דורשת מאיתנו להתכחש למה שכאב; היא מלמדת אותנו לראות גם את הטוב שקיבלנו.

את כוחה של הכרת הטוב ממחיש סיפור שסיפר הרב עמנואל ראב״ד מפתח תקווה על בן דודו, קצין בצבא צרפת. לפי הסיפור, במלחמת העולם השנייה נפל הקצין בשבי הגרמנים והוחזק בכלוב זכוכית במחנה. מזונו לא ניתן לו בזמנים קבועים. כשביקש לאכול, היה שומר משליך לו פרוסת לחם קטנה, לאחר שהשפיל אותו.

המחשה לסיפור

שנים לאחר מכן שאל הרב ראב״ד את בן דודו: מה היית עושה אילו פגשת היום את השומר? תשובתו הפתיעה אותו: ״הייתי ניגש אליו ומנשק אותו״. הוא הסביר כי בין שרצה ובין שלא רצה, היה השומר שליח ההשגחה: אותה פרוסת לחם שקיבל ממנו שוב ושוב היא שהחזיקה אותו בחיים.

הקצין לא שכח את האכזריות שבה נהג בו השומר. ובכל זאת זכר שאותה פרוסת לחם, שניתנה לו בביזיון, החזיקה אותו בחיים. כשאנחנו אוכלים פרוסת לחם טרייה ונקייה, ועל אחת כמה וכמה כשאנחנו מניחים על שולחן השבת חלות שנאפו לכבודה, כדאי לעצור ולהודות לקב״ה על החסדים שהוא עושה עמנו בכל יום ובכל שעה.

עיון בפרשה

״מיד אחי, מיד עשו״

״הצילני נא מיד אחי, מיד עשו״, מתפלל יעקב (בראשית לב, יב). שואל ה״בית הלוי״: הרי ליעקב אח אחד בלבד. אילו אמר ״מיד אחי״, כבר היה ברור למי התכוון. מה הוסיפו המילים ״מיד עשו״?

ה״בית הלוי״ מבאר שיעקב חשש משתי דרכים שבהן עשו עשוי לפגוש אותו. אם יבוא כאויב, נשקפת סכנה ליעקב ולבני ביתו. אך מה יקרה אם יקבל אותו בחיבה ויבקש ללכת עמו? גם מן הקרבה הזאת חשש יעקב, שמא מתוך האחווה יימשכו בני ביתו אחר דרכו של עשו.

על שתיהן התפלל יעקב. במילים ״מיד עשו״ ביקש להינצל מאיבתו, ובמילים ״מיד אחי״ ביקש לשמור על דרכו גם בשעה שאחיו מאיר לו פנים.

על פי ״בית הלוי״, מתוך המאמר לפרשת וישלח באתר ״אמרי נועם״.